

คุณน้ำพุ. “จากตามพราลินศวร ถึงจันทรภาณู” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่4
เมษายน 2557. หน้า 24-31.

บรรณารักษ์
นครศรีธรรมราช
๒๕๕๗

ชื่อนรยอานาจักรตามพราลินศวร

จากตามพราลินศวร ถึงจันทรภาณู

ชัยวัฒน์ สีแก้ว

“ตามพราลินศวร” เป็นชื่อเก่าแก่ที่ปรากฏในเอกสารโบราณของชาวอินเดีย ซึ่งในเอกสารดังกล่าว เรียก “ตามพราลินศวร” ตามสำเนียงภาษาของชาวอินเดียว่า “กะมะลิง” บ้าง “ตะมะลิง” บ้าง “มัทธมะลิงคัม” บ้าง และในจดหมายเหตุของจีน ซึ่งจีนก็เรียกชื่อ “ตามพราลินศวร” ไปตามสำเนียงภาษาจีนเป็น “ตั้งมาหลิง” บ้าง และ “ตันเหมยหลิว” บ้าง

ระหว่าง พ.ศ. ๖๐๑ - ๘๐๐ หรือพุทธศตวรรษที่ ๗ - ๘ ได้ปรากฏชื่อ “ตามพราลินศวร” เป็นครั้งแรกในคัมภีร์บาสิมทานิเทศ “ติสฺสาเมตฺตยสูตร” ของอินเดีย

ในสมัยนี้ได้ปรากฏชื่อเมืองท่า “ปะลันตา” หมายถึง อำเภอ “ปะเหลียน” ในจังหวัดตรังปัจจุบัน

“เมืองท่าปะเหลียน” เป็นเมืองท่ามาตั้งแต่สมัยกรีก อาหรับมาค้าขายในสมัยรัชกาลที่ ๕ ก็ยังเป็นเมืองท่า (จากหนังสือพนม ไคเลนทร ของ ธรรมทาส พาณิช หน้า ๔๙)

ในคัมภีร์มหานิเทศของอินเดียดังกล่าว ได้กล่าวถึงชื่อเมืองที่อยู่ชายทะเลที่สำคัญหลายเมือง รวมทั้งชื่อเดิมของนครศรีธรรมราชด้วย ดังข้อความตอนหนึ่ง ดังนี้

“...เมื่อแสวงหาโภคทรัพย์ ย่อมแล่นเรือไปในมหาสมุทร ไปตุมพะ ไปตักโกลา ไปตักศิลา ไปกาลมูข ไปมรณปาระ ไปเวสุคะ ไปเวบถ ไปชวา ไปกะมะลิง...”

“กะมะลิง” หรือ “ตะมะลิง” เป็นคำที่ชาวอินเดีย
ในสมัยนั้นใช้เรียก นครศรีธรรมราช

ชาวศรีลังกา ใช้ภาษาสิงหล เรียกนครศรีธรรมราช
ว่า “ตะมะลิงคัม”

ชาวอินเดีย ใช้ภาษาสันสกฤต เรียกนครศรีธรรมราช
ว่า “ตามพรลิงค์”

“ตามพรลิงค์” เป็นชื่อเก่าแก่ที่ปรากฏในเอกสาร
โบราณของอินเดียที่กล่าวข้างต้น

คำว่า “ตามพร” แปลว่า “แดง”

“ลิงค์” แปลว่า “ไข่”

ดังนั้นคำว่า “ตามพรลิงค์” แปลว่า “ไข่แดง”

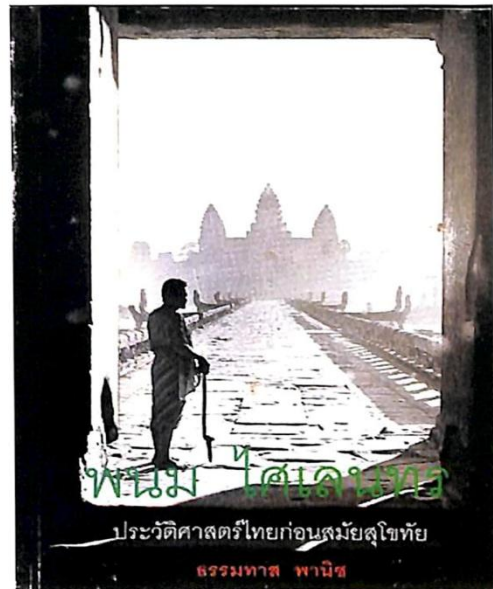
ตามพรลิงค์ เป็นเมืองท่าที่มีความสำคัญ อยู่
บนเส้นทางการเดินเรือที่เรียกว่า “เส้นทางเครื่องเทศ”
เส้นทางดังกล่าวจีน อินเดีย และดินแดนในหมู่เกาะ
ทะเลใต้ แล่นเรือค้าขายกันเป็นประจำกับตามพรลิงค์

“ชื่อตามพรลิงค์...เป็นชื่อภาษาสันสกฤต ที่แปล
ไปจากคำว่า ท้าวไข่แดง ซึ่งเป็นภาษาไทยแท้ เมื่อคนไทยบอกแก่ล้ามว่า “ลิงค์แดง” ล้ามจีนเข้าใจว่า “ลิงค์” คือ
“ดิน” จึงจัดชื่อประเทศนี้ว่า เขียะไห้ว คือคำแปลของคำว่า ลิงค์แดง...ในเรื่อง ค้นหานครโบราณในราชอาณาจักรไทย
ของสจ๊วต เวเวลล์...กล่าวไว้ว่า ตามพรลิงค์ คนจีนโบราณ เรียกว่า ทซ็ญ แปลว่า แดนดินแดง (จากหนังสือพนม
ไศเลนทร ของ ธรรมทาส พานิช หน้า ๒๐)

ตามพรลิงค์เศวร (ตาม-พะ-ระ-ลิง-เค-สะ-วะ-ระ) หรือท้าวไข่แดง เป็นปฐมกษัตริย์แห่งตามพรลิงค์
โดยย้ายพระนครจากเวียงสระมาตั้งกรุงตามพรลิงค์ที่หาดทรายแก้ว กษัตริย์องค์ที่สองต่อจากตามพรลิงค์เศวร หรือ
ท้าวไข่แดง ได้สร้างพระบรมธาตุประจำพระนครขึ้นโดยบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ และรัชกาลที่สองได้เฉลิมพระนาม
ท้าวไข่แดงว่า ตามพรลิงค์เศวร (ตาม-พะ-ระ-ลิง-เค-สะ-วะ-ระ)

พ.ศ. ๑๑๐๐ - ๑๑๕๐ ได้มีการสร้างพระบรมธาตุประจำนครตามพรลิงค์โดยขุดรื้อคันพระบรมธาตุเดิม
แล้วบรรจุพระบรมธาตุลงไปอีก... “พระบรมธาตุนครศรีธรรมราชแรกตั้งต้นจะสร้างเมื่อไรยังไม่ทราบได้ แต่ตาม
ร่องรอยและตำนานพอจะเชื่อได้ว่า ระหว่าง พ.ศ. ๑๑๐๐ - ๑๑๕๐ ได้มีการสร้างพระบรมธาตุประจำพระนครตามพรลิงค์
โดยขุดรื้อพระบรมธาตุเดิม แล้วบรรจุพระบรมธาตุลงไปอีก...

พระบรมธาตุประจำพระนครโบราณที่สร้างไว้ตามวัฒนธรรมไศเลนทร คนโบราณ เรียกว่า “พระบรมธาตุ”
ทุกแห่ง คนรุ่นหลังไม่ควรเปลี่ยนเรียกว่า “พระมหาธาตุ” (ตามจารึกสุโขทัย สมัย พ.ศ. ๑๘๐๐) ในประกาศกระทรวง
ธรรมการ แผนกสังคมการี เรื่องจัดระเบียบพระอารามหลวง ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘ ให้เรียกนาม
วัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช เสียใหม่ว่า วัดพระมหาธาตุ แต่ชาวนครศรีธรรมราช ยังคงรักษานามโบราณ
วัดพระบรมธาตุไว้ ไม่ยอมเปลี่ยนไปตาม เพราะถ้าเปลี่ยนไปเรียกวัดพระมหาธาตุแล้ว คนรุ่นหลังจะเข้าใจผิดคิดว่า

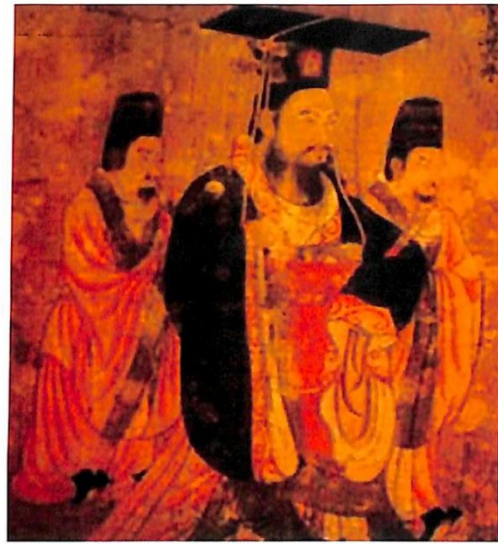
เป็นพระธาตุสร้างใหม่ เหมือนพระมหาธาตุที่กรุงเก่า หรือ
พระมหาธาตุที่กรุงเทพฯ” (จากหนังสือพนม ไคเลนทร
ของ ธรรมทาส พานิช หน้า ๒๖)

พ.ศ. ๑๑๓๒ สมัยราชวงศ์สุย เรียก “เซี่ยไห่ว”
(จากพงศาวดารจีนที่บันทึกเรื่องราวของไทยไว้ ในหนังสือ
ชื่อ “หวงเฉียวบุ๋นเหียนทงเค้า” เล่ม ๓๔ หน้า ๔๐ - ๔๑)
แต่จีนไปบันทึกว่า “โฮลิ่ง”

สจ๊วต เวเวลล์ นักศึกษาโบราณคดี ได้กล่าวไว้
ในบทความเรื่อง “ค้นหานครโบราณในราชอาณาจักรไทย”
ตีพิมพ์ในหนังสือ มิตรสาร ปีที่ ๑๖ เล่ม ๔ หน้า ๙ (ฉบับ
พฤศจิกายน ๒๕๐๕) ว่า “...ตามพรลิงค์ คนจีน
สมัยโบราณ เรียกว่า “ทซ็ญ” แปลว่า แดนดินแดง”

โฮลิ่ง เกิดขึ้นหลังจาก เซี่ยไห่ว หายไป เมื่อ
คำว่า “เซี่ยไห่ว” หายไป ได้มีคำว่า “โฮ - ลิ่ง”
(Ho - ling) ขึ้นมาแทน

จดหมายเหตุของจีนแห่งราชวงศ์ถัง (พ.ศ. ๑๑๖๔ - ๑๔๕๐) โดยหนังสือ “ถังอ้วนเสี้ยว” และ “ซินถังชู”
กล่าวถึงรัฐ “ต้าหม่าหลิง” โดยเรียกว่า “ตงหลิง” มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า “ตงหลิง มีนอแรดที่ดี ตั้งอยู่
บนเกาะใหญ่หรือดินแดนที่มีน้ำล้อมรอบ ...ต้าหม่าหลิง ได้ส่งคณะทูตไปถวายเครื่องราชบรรณาการแก่พระเจ้าเงินกว
จักรพรรดิจีนแห่งราชวงศ์ถัง เมื่อ พ.ศ. ๑๑๘๕ (จากหนังสือพนม ไคเลนทร ของ ธรรมทาส พานิช หน้า ๒๖)

นิพนธ์ สุขสะอาด. “ผักไร้ดิน ของ สท.วิทย์ ผลิตผักปลอดภัยแหล่งใหญ่ในเมื่อนครศรีธรรมราช” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2557. หน้า 44-47.

พ.ศ. ๑๑๕๐ กษัตริย์แห่งราชวงศ์สุย ส่งราชทูตจีนชื่อ จางซุ่น และวังซุ่นเซียง มาเยี่ยมกรุงเชียะโ้ว ซึ่งราชทูตจีนได้บันทึกการเดินทาง โดยเรียก ตามพรลิงค์ว่า “เซียะโ้ว” ถือว่าเป็นอีกชื่อหนึ่งของนครศรีธรรมราช ในยุคนั้น

ครั้งหนึ่งจางซุ่น ราชทูตจีนถามว่า “ตามพรลิงค์” หมายความว่าอย่างไร เมื่อทราบว่ามีหมายถึง “ไข่แดง” (ซึ่งเป็นพระนามของปฐมกษัตริย์ของตามพรลิงค์ด้วย) ท่านทูตจึงแปลเป็น “เซียะโ้ว” (นครของท้าวไข่แดง หรือ ลิงค์แดง) ต่อมาความหมายเพี้ยนเป็น “ดินแดง” ฝรั่งเศสแปลว่า “Red Earth” (ดินแดง) ไม่นานก็เพี้ยนเสียง เป็น “โฮลิง” (Ho - Ling) แปลว่า หัวแดง

เมื่อคราวที่จัดเลี้ยงรับรองคณะทูตจีน พระมหามณเฑียรแห่งเซียะโ้ว ได้กล่าวเชิญคณะทูตจีนว่า

“เชิญรับประทานอาหารอันต่ำต้อย ที่เราจัดมาเพื่อเป็นเกียรติแก่ประเทศอันยิ่งใหญ่ของท่าน”

พ.ศ. ๑๑๘๓ - ๑๑๙๑ หนังสือ จิวถังชู เล่ม ๑๙๗ ของจีน กล่าวว่า ประเทศโฮลิงเริ่มส่งทูตไปสัมพันธ์ไมตรี กับจีน และยังได้กล่าวถึงชื่อเมืองต่างๆ เช่น

ล้งยะลิว	หมายถึง	ล้งกาสุกะ (ปัตตานี)
เมโลยู	หมายถึง	กลันตัน (มาเลเซีย)
โปเต็กเต็ง	หมายถึง	ทับเที่ยง (อำเภอทับเที่ยง จังหวัดตรังปัจจุบัน)
เจนละ	หมายถึง	เขมร (กัมพูชา)
จามปา	หมายถึง	ญวน (เวียดนาม)

พ.ศ. ๑๒๐๘ เพื่อนของภิกษุอี้จิง ชื่อ วูยนิง ได้เรียกชื่อประเทศหนึ่งว่า “พันพาน” ซึ่งหมายถึง เวียงสระ ในปัจจุบัน

พ.ศ. ๑๒๑๔ ภิกษุอี้จิง (I - Ching) ได้มา พำนักที่นครโพธิ (ไชยา) และบันทึกถึงนครศรีธรรมราชไว้ในบันทึกการเดินทาง พร้อมทั้งได้บันทึกไว้ว่า ที่จีนเรียก โฮลิง นั้นผิด ต้องเรียกว่า โพลิง นอกจากนี้ ภิกษุอี้จิง บันทึกชื่อเมืองต่างๆ ไว้ เช่น

รัฐโปโลโส หมายถึง ประกาไสย (อำเภอ ประกาไสย จังหวัดกระบี่ปัจจุบัน)

รัฐตานตาน หมายถึง ตานี (จังหวัดปัตตานี ในปัจจุบัน)

รัฐโฮลิง หมายถึง นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

รัฐพันพาน หมายถึง เวียงสระ (อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีในปัจจุบัน)

พ.ศ. ๑๒๑๗ ในพงศาวดารจีนได้กล่าวถึง นครศรีธรรมราช ซึ่งเรียกว่า “โฮลิง” (แปลมาจาก ไข่แดง หรือ ลิงค์แดง และ คำว่า เซียะโ้ว ก็แปลว่า

ลิงค์แดง หัวแดง และดินแดง) ในพงศาวดารจีนดังกล่าวได้กล่าวไว้ว่า เมื่อ พ.ศ. ๑๒๑๗ ราชบุตรได้พร้อมใจกันอัญเชิญ “พระนางสีมา” ให้ครองนครโฮลิ่ง

“สตรีเป็นอ่องในนครหัวแดง ในพงศาวดารจีนมีบันทึกเรื่องพระนางสีมาครองนครโฮลิ่งว่า เมื่อ พ.ศ. ๑๒๑๗ ราชบุตรได้พร้อมใจกันอัญเชิญพระนางสีมาให้ครองนครโฮลิ่ง การปกครองบ้านเมืองของพระนางเป็นระเบียบเรียบร้อย ดีที่สุด (ดีกว่าอ่องผู้ชายส่วนมาก) ของตอกอยู่กลางถนนไม่มีใคร (ที่ไม่ใช่เจ้าของของนั้น) กล้าหยิบเอาไปเป็นของตน เจ้านครตาธิ (เมืองอัตตะเจ ในเกาะสุมาตราตอนเหนือ) ได้ทราบข่าวอยากทดลองความจริง จึงให้คนของตนลอบเอา ทองหนึ่งมาทิ้งไว้กลางถนนในนครโฮลิ่ง ราชบุตรที่เดินถนนไม่มีใครกล้าหยิบเอาไป ทองทองคำวางอยู่กลางถนน เป็นเวลาถึงสามปี ครึ่งหนึ่งมฤตราชกุมารมากระโดดข้ามทองทองนั้นพระนางโกรธมาก ถึงกับรับสั่งให้เอาตัวไปประหาร ชีวิตเสีย แต่มีอำมาตย์ผู้หนึ่งทัดทานไว้ พระนางรับสั่งให้ตัดนิ้วเท้าออกหมดเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่ราษฎร (ในการละเมิด คำสั่งห้ามแตะต้องสิ่งของของผู้อื่น ทุกคนในสมัยนั้น เห็นข่าวของท่านบิโรตสิน เห็นสินท่านบิโรตเตอด) เมื่อ เจ้านครตาธิได้ทราบรายละเอียดในเรื่องนี้แล้ว ก็ไม่กล้ายกมารุกรานประเทศนี้” (จากหนังสือพนม ไคเลนทประวัติศาสตร์ไทยก่อนสมัยสุโขทัย ของธรรมทาส พานิช หน้า ๔๒ - ๔๓)

พ.ศ. ๑๓๑๘ เจ้าผู้ครองกรุงศรีวิชัย ให้สถาปนาพระพุทธรูปขึ้น ๓ หลัง ในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (เป็นหลักฐานที่ปรากฏในจารึกภาษาสันสกฤต ซึ่งพบที่วัดเสมาเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้นยังพบศิลาจารึกตัวอักษรแบบเดียวกันที่เขาพระนารายณ์ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงาด้วย) จึงแสดงให้เห็นว่า นครศรีธรรมราช ในสมัยนั้นอยู่ภายใต้อาณาจักรศรีวิชัย

ศิลาจารึกวัดเสมาเมือง (อักษรหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต)

คำจารึก
ด้านที่ ๒

๑. สุวสุต โย เสว วาชาธราชสุ สกอลิคุณวณนุสุวสุโย
๒. ไมคุสุ เสวาโจกะ กณคุณนุชชา สรทณคสิ มนุนโก โว วุ
๓. มุนนุ วิณนุวาโซย เพนสรวาจิณทวณนุช จ หุวิโยสุ สุวสุคุชเส เส
๔. ยม ไคเลนทวสุตปฐกวนคฤช สุวันทาวาณนา || คสุช จ สกอลา

คำแปล
ด้านที่ ๒

พระราชธิดาองค์นี้ พระเชษฐาภาพ (หรือกัณฐกัม) เป็นเอกบุตรของ
อภิศักดิ์จักกัณฐกัมม คือองค์พี่ของพระราชาธิราช พระองค์ทรงประกอบด้วย
ไพวามะณณิมิเสนท์ เปรียบเสมือนคองจันทร์ (หรือประกอบด้วยความงามแห่งดวงจันทร์)
อันปราศจากมลทินในดุสิตารก ทรงมีเสน่ห์ที่ดุจดังจิตของพระนางมณี (พระองค์)
มีพระพระนามว่าวิณญ และด้วยความเป็นท้าวบุญที่เปรียบเสมือน (พระวิณญ) องค์ที่สอง
ถ้าจิตความเพียรของพระราชาธิราช ทรงพระนามว่า ศรีมหาทราช เพื่อแสดงว่า
พระองค์ทรงสืบมาแต่ราชวงศ์ไคเลนท จากพระองค์นี้..... (จารึกไม่เสร็จ)

พ.ศ. ๑๓๓๒ ชื่อ ตามพรลิงค์ ก็ปรากฏในศิลาจารึกภาษาสันของประเทศไทย

พ.ศ. ๑๓๔๔ พ่อค้าอาหรับชื่อสุไลมาน ทองเที่ยวมาถึงประเทศชวา และได้นำบันทึกเรื่อง มหาราชชวาบอกให้ไปทราบอย่างละเอียด ในหนังสือ ประวัติศาสตร์แบบทุกเล่ม กล่าวถึงเรื่องนี้ (จากบันทึกของชาวอาหรับซึ่ง เรียกนครศรีธรรมราชว่า ชวาบ หรือ ชวกะ)

พ.ศ. ๑๔๐๐ - ๑๔๔๐ พระเจ้าชีวก จากสิริธรรมนคร มายึดละโว้ และตั้งราชธานีใหม่

พ.ศ. ๑๔๕๔ หนังสือ “ซุงชี” (Sung shih) ของจีนได้กล่าวถึงตามพรลิงค์ โดยเรียกไปตามสำเนียงของภาษาจีนว่า “ตันเหมยหลิว” โดยได้กล่าวว่า ตันเหมยหลิวได้ส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีน และในบันทึกของจีนยังได้กล่าวถึงผู้คนในเมืองนี้ว่า

“ประชาชนเมืองนี้ซื่อสัตย์ เก่งกล้าทำหามวดเป็นจุกไว้ข้างหลัง (พราหมณ์) เดินเท้าเปล่า...”

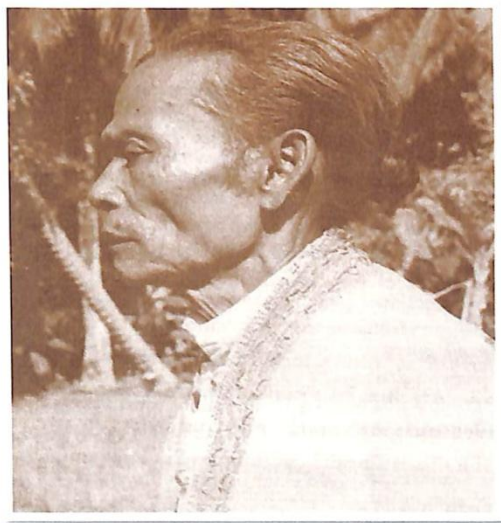

คุณน้ำพุ. “จากตามพรลิงศวร ถึงจันทราภณ” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่4
เมษายน 2557. หน้า 24-31.

สงวนลิขสิทธิ์
นางสาว
ศิริวรรณ
ประจักษ์
ศิลป
วัฒนธรรม
ศึกษา

“ผู้ชายและผู้หญิงเกล้าผมผูกเป็นหมวดเป็นจุก แต่งกายนุ่งผ้าโสร่ง ผ้ายีสดำ ใส่เสื้อสีขาว เวลาแต่งงาน แต่งกายด้วยผ้าซาติน ผ้าหอยกดอก...”

รูปร่างลักษณะของคนเมืองนี้ “จมูกโด่ง ผิวคล้ำ ตาโต ขนตาถอน เพราะมีเชื้อสายของชาวอินเดียติดอยู่”
(รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๑ หน้า ๑๗๑)

พราหมณ์ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิถีชีวิตชาวนครศรีธรรมราชปัจจุบัน

คุณน้ำพุ. “จากตามพรลิงศวร ถึงจันทรเกษม” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่ 4
เมษายน 2557. หน้า 24-31.

- คำจารึกภาษาขอม
๑. ๐ พระขนิษฐามหาพรลิงศวร
 ๒. นามกรุงศรีธรรมราชโคก ๐ ค
 ๓. พระศรีธรรมาโคก ๐ คพระนามกรม
 ๔. จชคศรีธรรมราชโคก ๐ นาวิน
 ๕. ธาณปุระ ๐ เราะคณาจารย์เนะ ๐ นาท
 ๖. มุลอนกพรุณณสภาคสุลิกปุระ
 ๗. คบพุทธ ๐ พานภอพุทธ ๐ เพงปุระ
 ๘. กภยพุทธ ๐ คมบุษ สดมว
 ๙. ๐ เอสะตมว ๐ นาคสดมว
 ๑๐. ย ๐ ศิวากพุทธ พระบุษ ๐
 ๑๑. มวยทินองกรณินค ๐
 ๑๒. มหาเสนาบดีมวเขมา
 ๑๓. ศรีพุทธาพิศุขอิศวรทวิ ๐ นาคสนมว
 ๑๔. ขาวีราชไมกุดกรุงสุนท ค ปุระ
 ๑๕. ครุณาธนาปุระ ๐ นบทูลแปรชวณภูมิ
 ๑๖. เสรมิพนุชพระบุษกรมมว
 ๑๗. คต ๐ คณอสุยสุนเอกศก
 ๑๘. รุณณมเกิดมาอาพิศุขพรม
 ๑๙. รุพพสาธมว ๐ นคตุงมว
 ๒๐. ๐ ศรีจอมพุทธา ๐ กรุงสุนท
 ๒๑. เสรมิพนุชพระ (ง) ชคชวณภูมิ
 ๒๒. เสรมิพนุชเราะคณาจารย์เนะ
 ๒๓.
 ๒๔. ... ๐ บุรพพรตบถ ๐ บศจิมตบถ
 ๒๕. ๐ ทกมณตบถ
 ๒๖. ... ๐ อุดตบถตบถ
 ๒๗. เสรมิพนุชสุธาสถิต
 ๒๘. ทูรงบุรพพรตบถ
 ๒๙. ตบถ ๐ ทกมณตบถ
 ๓๐. อุดตบถตบถ
 ๓๑. ตบถ ๐ อคณตบถ
 ๓๒. ... ๐ อุดตบถ
 ๓๓. ... ๐ อุดตบถ

คำที่ ๒

คำแปลภาษาขอม

ตั้งสักการที่มหาพรลิงศวรมิพระนามว่า
กรุงศรีธรรมราชโคก^(๑) ถวายแด่พระศรี
ธรรมาโคก^(๒) ซึ่งมีพระนามว่ากรมมว
ศรีธรรมราชโคก^(๓) ณ ตำบลธนาปุระ เช่นใน
บัญชี ข้าบาท^(๔) ผู้มีบรรดาศักดิ์^(๕)
๒๐๑๒, พาน ๒๒, ถวายเงิน ๒๒, ข้าง ๑๐๐.
มี ๑๐๐. นาค ๑๐. ศิวาก^(๖) สอง เป็น
พระบุษ, วันหนึ่ง ขาวสาร ๔๐ ลิ ๗^(๗)
มหาเสนาบดีผู้หนึ่งชื่อศรีภูวณาค
อิศวรทวิ นำกระแสนพรลิงศวรมา
ธรรมาโคก^(๘) มา ยังกรุงสุนท^(๙) ผู้ครอบครอง
ธนาปุระ บัญชีใช้ให้ถวายที่นาซึ่ง
ได้กำหนดเขตไว้แล้ว เป็นพระบุษกรมมว
ชค^(๑๐) ใน (มหา) ศักว^(๑๑) ๑๐๔๕ ขึ้น ๑๕
ค่ำเดือนสาม วันอาทิตย์ บูรพพ^(๑๒)
ฤกษ์ เพลา ๑ นาฬิกา ๗
อนึ่ง ความสวัสดิ์นี้มี, เวลาเที่ยง ๗
กรุงสุนททำบุษกรมมวชค ถวายที่นา
ซึ่งได้กำหนดเขตไว้แล้ว เช่นในบัญชีนี้
.....บูรพพจตุตง (=คลอง) บศจิม
ภูษา.....ทกมณตบถ..... อุด
จตุตงชวชเว (=คลองห้วยเขว) นา
โสธขุยา นาคูโธม นาทูรง บูรพพ
คลองแปร บศจิมจตุตง ทกมณตบถ
อุดจตุตงนาคูชค บูรพพจตุตง
ยาคณตบถ..... อุดจตุตง..... สมน
ซึ่งได้กำหนดเขตไว้แล้วเป็นหัวเล ๗^(๑๓)

นอกจากนี้ยังมีตำนานเมืองนครศรีธรรมราช และตำนานจุฬวงค์ของศรีลังกา เป็นต้น

“เอกสารเหล่านี้บอกจากที่เห็นอำนาจทางการเมืองการปกครองของกษัตริย์ของนครศรีธรรมราชในระบอบแล้ว
ยังแสดงให้เห็นว่าราชวงศ์ศรีธรรมราชโคกได้สถาปนาอย่างมั่นคงในนครศรีธรรมราช มีการสร้างบ้านแปงเมืองจนเจริญ
รุ่งเรืองและกว้างใหญ่ไพศาลมาก คือครอบคลุมพื้นที่ทั้งคาบสมุทรมีแสนยานุภาพเกรียงไกร จนถึงขนาดกรีธาทัพไป
ตีลังกาถึงสองครั้ง และเหนือสิ่งอื่นใด ราชวงศ์นี้ได้สถาปนาพระพุทธศาสนาตั้งถาวรอย่างมั่นคงในนครศรีธรรมราช
จนนครศรีธรรมราชกลายเป็นเมืองศูนย์กลางของวัฒนธรรม เป็น “เมืองแม่ทางศิลปวัฒนธรรม” ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
และได้ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไปยังเมืองใกล้เคียงในปกครองและแว่นอื่น ดังปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๑
ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงสุโขทัย” (ปริษา นุ่นสุข ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช หน้า ๖๑)

คุณน้ำพุ. “จากตามพรลิงศวร ถึงจันทราภณ” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่ 4
เมษายน 2557. หน้า 24-31.

พ.ศ. ๑๗๙๙ ในหนังสือชินกาลมาลีนี้ ได้กล่าวถึง ผู้ครองเมืองนครศรีธรรมราชไว้ใจความว่า “เจ้าผู้ครอง
อัมมนคร ทรงพระนามว่า สิริอัมมราช พร้อมด้วย โรจราช (พระร่วง แห่งกรุงสุโขทัย) ได้ส่งทูตานุทูตไปเกาะลังกา
เพื่อขอรับพระพุทธรูปทองคำ มาไว้ในราชอาณาจักร...”

จันทราภณ และ สิริอัมมราช น่าจะเป็นองค์เดียวกัน จันทราภณ เป็น พระนามทั่วไป ส่วน สิริธรรมราช
หรือเป็นอิสริยยศ ส่วนคำว่า ศรีธรรมราช เพิ่งมาปรากฏ ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง หรือศิลาจารึกหลักที่ ๑
ซึ่งจารึกไว้เมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖

สมัยพระเจ้าจันทราภณ นครศรีธรรมราชรุ่งเรืองและเกรียงไกรมาก ได้จัดการปกครองหัวเมืองต่างๆ จนขยาย
อาณาเขตแผ่อ่านจากกว้างใหญ่ไพศาลในรูปแบบของเมือง “สิบสองนักษัตร” ซึ่งเป็นที่มาของรูปสัญลักษณ์ประจำจังหวัด
นครศรีธรรมราชที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๒ จารึกทวารวดี ศรีวิชัย ละโว้ ศาตราจารย์ ยอรัช เชลล์ ชำระ

และแปล. พิมพ์ครั้งที่ ๒ พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดคิวพร, ๒๕๐๔.

คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี. ประชุมศิลาจารึก

ภาค ๓. พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๘.

ธรรมทาสพานิช. พนม ไสเลนทร ประวัติศาสตร์ไทยสมัยก่อนสุโขทัย. กรุงเทพฯ: อรุณวิทยา, ๒๕๔๒.

นครศรีธรรมราช, วิทยาลัยครู. รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร
การพิมพ์, ๒๕๒๑.

ปรีชา นุ่นสุข. ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : พิ.ที. พรินติ้ง จำกัด, ๒๕๔๐.

ปรีชา นุ่นสุข. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยแหล่งโบราณคดีในภาคใต้ของประเทศไทย. โครงการวิจัยทุน

อุดหนุนประเภททุนทั่วไปสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๓๙.

หอสมุดแห่งชาติกรมศิลปากร. จารึกในประเทศไทย เล่ม ๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๒๙